Landstingshuset i Stockholm AB
Mikael Löwenhielm

SKRIVELSE
2021-05-10

LISAB 2021-0027

Styrelsen

Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB

Ärendebeskrivning
Regionrevisorerna har överlämnat årsrapport 2020 till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, för yttrande.

Beslutsunderlag
Verkställande direktörens skrivelse
Regionrevisorernas årsrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB

Förslag till beslut
Styrelsen beslutar följande.

> Verkställande direktörens skrivelse utgör styrelsens yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB.

Verkställande direktörens förslag och motivering
Sammanfattning
Auktoriserad revisor har granskat årsredovisningen för LISAB. Bedömningen är att årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms av den auktoriserade revisorn vara rättvisande.

Auktoriserad revisor har granskat att LISAB har en processbeskrivning för bolagets bokslutsprocess. I övrigt har uppföljning av bokslutsprocessen kontrollerats i dotterbolagen. Inga väsentliga iakttagelser har gjorts.

Regionrevisorerna har i årsrapport 2020 kommenterat två rekommendationer, som båda härrör från tidigare granskningsrapporter. Regionrevisorerna bedömer att rekommendationerna har åtgärdats. Inga

nya rekommendationer har lämnats i regionrevisorernas årsrapport 2020 och alla revisionsrekommendationer har därmed åtgärdats.

Bakgrund
Regionrevisorerna har överlämnat årsrapport 2020 till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB för yttrande.

I regionrevisorernas årsrapport 2020 görs en sammanställning av tidigare lämnade rekommendationer. Regionrevisorerna har kommenterat två rekommendationer, som båda härrör från tidigare granskningsrapporter. Regionrevisorerna bedömer att rekommendationerna har åtgärdats.

De två rekommendationen som åtgärdats avser att *styrelsen bör förstärka dokumentationen av de ägardialoger som sker vid styrelsemöten,* samt *styrelsen bör ta ett aktivt ansvar i styrningen och uppföljning av dotterbolagen.*

Inga nya rekommendationer har lämnats i årsrapporten och alla revisionsrekommendationer har därmed åtgärdats.

Överväganden
Verkställande direktör instämmer i regionrevisorernas bedömning i årsrapporten 2020 om att samtliga rekommendationer åtgärdats korrekt. Även om inga nya rekommendationer lämnats i regionrevisorernas årsrapport 2020, kommer Landstingshuset i Stockholm AB fortsätta arbetet med att upprätthålla tidigare åtgärdade rekommendationer och säkerställa en god intern styrning och kontroll.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Verkställande direktör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsexpediering:
Akt

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2021-05-10

Regionrevisorerna

2021-04-13

Diarienummer
RK 2020-0008

Styrelsen
Landstingshuset i Stockholm AB

ÅRSRAPPORT 2020
Landstingshuset i Stockholm AB

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade 2021-04-13 att överlämna rapporten till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB för yttrande senast 2021-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Digital signering

Kenneth Strömberg
Ordförande

Snezana Krunic
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp I

2021-04-13

Diarienummer
RK 2020 - 0008

Årsstämman i Landstingshuset i Stockholm AB
Org nr 556477-9378

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Granskningsrapport för Landstingshuset i Stockholm AB

Vi av fullmäktige utsedda lekmannarevisorer har granskat Landstingshuset i Stockholm AB:s verksamhet år 2020.

Styrelse och vd ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet samt utifrån bolagsordning och av bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för vår bedömning och prövning och har gett det resultat som redovisas i revisionskontorets Årsrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer sammantaget att styrelsens interna styrning och kontroll har varit tillräcklig.

Stockholm 2021-04-13

Kenneth Strömberg | Iréne Seth | Christer Grunder

Göran Råsmar | Lars Bergstig | Anita Johansson

Ewa Törngren

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Visma Addo ID-nummer : 6f2ecd5d-9b70-46f7-855c-124a7f8b8727

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument."

Serienummer: 7a/xfZKJrQwxapgPV/ul3g

Göran Råsmar

15-04-2021 11:28

Serienummer: 5lMW4f0Pq8BcyXTHG2yCrA

KENNETH STRÖMBERG

15-04-2021 11:44

Serienummer: x0+MrFj49fO4Dx15dwB0Pw

IRENE SETH

15-04-2021 11:56

Serienummer: A2JMYHe35hoV4vjPYUK3vg

LARS HILMER BERGSTIG

15-04-2021 12:19

Serienummer: /qnNX75qWlABBcvjD/0vqQ

Hans Christer Grunder

15-04-2021 14:23

Serienummer: CjntEc+1pboa5gkBoWovtw

EWA TÖRNGREN

15-04-2021 15:25

Visma Addo ID-nummer : 6f2ecd5d-9b70-46f7-855c-124a7f8b8727

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original
Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.
Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument."

Serienummer: sm4jAIoQUFLVPvqT4i4gWA

ANITA JOHANSSON

16-04-2021 10:30

Visma Addo ID-nummer : 6f2ecd5d-9b70-46f7-855c-124a7f8b8727

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original
Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.
Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation

REGIONREVISORERNA

Årsrapport 2020

Landstingshuset i Stockholm AB

Region Stockholm

Regionrevisorerna

2021-04-13

Diarienummer
RK 2020-0008

Styrelsen
Landstingshuset i Stockholm AB

ÅRSRAPPORT 2020
Landstingshuset i Stockholm AB

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade 2021-04-13 att överlämna rapporten till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB för yttrande senast 2021-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Digital signering

Kenneth Strömberg
Ordförande

Snezana Krunic
Sekreterare

Visma Addo ID-nummer : 0468a8e7-40a7-44a9-9694-f90704e51ce5

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Sammanfattning – Landstingshuset i Stockholm AB

I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig samt om räkenskaperna är rättvisande.

Den pågående coronapandemin har kraftigt påverkat regionens verksamhet och ekonomi under året. Flera av regionens bolag har tidvis tvingats att helt ställa om sin verksamhet. Detta har inneburit svårigheter att utifrån regionfullmäktiges beslut utföra ordinarie uppgifter. Vilket i sin tur innebär att styrelsens revisionsansvar i många fall är mycket svårt att bedöma. Revisionen har fått anpassa sin granskning utifrån dessa förutsättningar. Därför bedömer revisionen inte styrelsens interna styrning och kontroll för 2020 utifrån den tregradiga skala som vanligen används.

Lekmannarevisorerna har vad gäller ansvarsprövningen i sitt underlag till fullmäktige fortfarande att ta ställning till hur intern styrning och kontroll har skötts i relation till respektive verksamhets påverkan av coronapandemin.

Ekonomiskt resultat

Styrelsens ekonomi har endast indirekt påverkats av den pågående coronapandemin. LISAB:s ekonomiska utfall styrs, som moderbolag, av resultaten i dotterbolagen. Coronarelaterade merkostnader eller intäktsbortfall i dotterbolagen, har till största del kompenserats av statsbidrag.

Det ekonomiska resultatet för LISAB före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till -108 mnkr, medan fullmäktiges resultatkrav uppgår till -18 mnkr. Budgetavvikelsen beror framförallt på att bolaget har gjort nedskrivningar av aktier i dotterbolagen.

För LISAB gör revisionen ingen bedömning av om det ekonomiska resultatet har uppnåtts eftersom styrelsen endast indirekt har möjlighet att påverka detta.

Intern styrning och kontroll

Revisionen bedömer att bolaget sedan 2019 arbetat med att stärka ägarstyrningen av dotterbolagen i linje med revisionens rekommendationer. Ägardialoger med dotterbolagen har under 2020 endast genomförts under senare delen av året med anledning av att vårdverksamheternas huvudfokus har varit att hantera coronapandemin.

Styrelsen bedöms på en övergripande nivå, utifrån de förutsättningar som pandemin inneburit, haft tillräckliga rutiner för bolagets interna styrning och kontroll.

Räkenskaper
Årsbokslutet är i allt väsentligt upprättat enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Innehåll

1 Årlig granskning 1

2 Ekonomiskt resultat 2
2.1 Ekonomiskt resultat 2

3 Intern styrning och kontroll 3
3.1 Styrning och uppföljning 3
3.2 Dokumentation av ägardialoger 3
3.3 Riskanalys och intern kontrollplan 2020 4
3.4 Granskningar utan väsentliga iakttagelser 5
3.5 Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer 5

4 Räkenskaper 5
4.1 Koncernföretagen i Landstingshuset i Stockholm AB 5
4.2 Auktoriserade revisorns bedömning 6

5 Styrelsens yttrande över delrapport 2020 6

Bilaga 1 Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till styrelsen
Bilaga 2 Bedömningsmål och bedömningskriterier
Bilaga 3 Yttrande över delrapport 2020

1 Årlig granskning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Den årliga revisionen omfattar granskning och bedömning inom följande områden:

- Intern styrning och kontroll
- Räkenskaper

Styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB ansvarar enligt de specifika ägardirektiven[1] för ägarstyrning, strategisk samordning och uppföljning av bolagens verksamhet utifrån regionfullmäktiges direktiv och fastställda ramar. Bolaget ansvarar för att följa upp dotterbolagens och dotterdotterbolagens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat samt att dessa fullgör sina uppdrag i enlighet med åtaganden fastställda i avtalen med exempelvis hälso- och sjukvårdsnämnden och andra uppdragsgivare. Vidare ansvarar bolaget för uppföljning av att dotterbolagens och dotterdotterbolagens bolagsordningar och specifika ägardirektiv efterlevs. Bolaget är skyldigt att löpande förse regionstyrelsen med information i den utsträckning det är nödvändigt för regionstyrelsens uppsikt.

Revisionen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, regionens regler och anvisningar, riktlinjer för samordnad revision och bolagsrevision inom Region Stockholm samt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorsgrupperna och revisorskollegiet.

I granskningen har lekmannarevisorerna biträtts av regionens revisionskontor. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Max Eliasson vid regionens revisionskontor samt Camilla Karlsson från KomRedo. Parallellt med lekmannarevisionen har revision utförts enligt ABL 9 kap. under ledning av auktoriserad revisor Eva Yng m.fl. vid BDO Mälardalen AB.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den auktoriserade revisorn granskar räkenskaperna och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Den interna styrningen och kontrollen granskas gemensamt.

Under granskningsåret har ömsesidig information och samverkan skett mellan bolagets lekmannarevisorer och dess auktoriserade revisor.

[1] Från och med 2019 finns de specifika ägardirektiven inskrivna i budgetdokumentet för hela regionen.

2 Ekonomiskt resultat

För LISAB gör revisionen ingen bedömning av om det ekonomiska resultatet har uppnåtts eftersom styrelsen endast indirekt har möjlighet att påverka detta. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 2.

2.1 Ekonomiskt resultat

	Budget 2020	Bokslut 2020	Bokslut 2019
Resultaträkning (mnkr)			
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar och finansiella poster	-18	-108	-17
Resultat före bokslutsdisposition och skatt	**-18**	**-108**	**-17**
Justerat resultat[2]	**-**	**-108**	**-17**
Erhållna koncernbidrag (skatt)	0	481	96
Lämnade koncernbidrag (skatt)	0	0	-739
Resultat efter bokslutsdisposition och skatt	**-18**	**-373**	**-660**
Balansomslutning (mnkr)	-	2 035	2 561
Årsarbetare (antal)	0	0	0

Bolagets resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till -108 mnkr, vilket är 91 mnkr lägre än fastställt resultatkrav. Eftersom LISAB:s ekonomiska utfall, som moderbolag, styrs av resultaten i dotterbolagen har ekonomin endast indirekt påverkats av den pågående coronapandemin. Coronarelaterade merkostnader eller intäktsbortfall i dotterbolagen, har till största del kompenserats av statsbidrag.

Budgetavvikelsen före resultat före bokslutsdispositioner och skatt beror framförallt på att bolaget har gjort stora nedskrivningar av aktier i dotterbolagen. Detta förklarar även den stora differensen mot föregående års resultat.

Mot bakgrund av osäkerheten kring de negativa ekonomiska konsekvenserna till följd av pandemin beslutade fullmäktige i maj om en kapitaltäckningsgaranti[3] till LISAB på maximalt en miljard kronor under 2020. Syftet med kapitaltäckningsgarantin var att kunna upprätthålla det egna kapitalet inom moderbolaget och dess dotterbolag så att det överstiger mer än hälften av det registrerade aktiekapitalet vid varje tillfälle. Detta för att efterleva aktiebolagslagens regler samt undvika att behöva upprätta en kontrollbalansräkning vid

[2] Motsvarar det resultat som ska stämmas av mot fullmäktiges budget. Det justerade resultatet är resultatet före bokslutsdispositioner och skatt justerat för de covidrelaterade merkostnaderna och intäktsbortfall samt justerat för ökade pensionskostnader pga. sänkt diskonteringsränta som används vid beräkning av bolagens pensioner.
[3] Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB RS 2020-0338

kapitalbrist. Revisionen noterar att kapitaltäckningsgarantin inte behövt nyttjas under 2020. Däremot erhöll och lämnade LISAB koncernbidrag från respektive till sina dotterbolag till ett sammanlagt nettobelopp på 481 mnkr. Moderbolaget lämnade även ett aktieägartillskott till Folktandvården i Stockholm AB (FTV) till ett belopp på 123 mnkr och tog samtidigt emot ett koncernbidrag från FTV på samma belopp.

2.1.1 Jämförelse med budget 2020

I styrelsens verksamhetsberättelse för moderbolaget LISAB saknas även detta år analyser och tillhörande kommentarer av avvikelser i förhållande till budget.

Då coronapandemins inverkan på ekonomin påverkat regionens verksamheter, om än i olika grad, försvåras jämförelser med året innan. Revisionen gör därför inte jämförelser med utfall för 2019 för någon av regionens styrelser eller nämnder.

2.1.2 Bedömning av ekonomiskt resultat

Med anledning av att styrelsen endast indirekt har möjlighet att påverka resultatet, lämnar revisionen ingen bedömning av det ekonomiska resultatet.

Revisionen bedömer att avvikelser i förhållande till budget bör analyseras och kommenterats i styrelsens verksamhetsberättelse.

3 Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en bedömning av hur styrelsen och verkställande direktören tar ansvar för att det finns en intern styrning och kontroll som leder till måluppfyllelse och regelefterlevnad. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 2. Granskningen har genomförts av revisionskontoret och auktoriserad revisor.

3.1 Styrning och uppföljning

Under styrelsemötet som hölls den 4 juni 2020 påbörjades den utvärdering av VD och styrelsens arbete som ska göras årligen enligt styrelsens arbetsordning. Utvärderingen avbröts dock och sköts på framtiden tills dess att det åter är möjligt att hålla fysiska möten. Enligt intervjuer planeras utvärderingen att ske i juni 2021.

3.2 Dokumentation av ägardialoger

En ny rutin för dokumentation av underlag vid LISAB:s sammanträden har tagits fram, som innebär att genomförda presentationer ska publiceras efter mötet. Genomförda ägardialoger har från och med hösten 2019 dokumenterats i minnesanteckningar och har publicerats på regionens webbplats under aktuellt sammanträdesdatum vilket även skett i slutet av 2020 och början av 2021. Revisionens tidigare rekommendation om att styrelsen bör förstärka dokumentationen av de ägardialoger som sker vid styrelsemöten är därmed åtgärdad.

För att säkerställa att alla Region Stockholms medarbetare inom såväl vårdverksamhet som på tjänstemannasidan hade förutsättning att kunna bidra snabbt när behov uppstod under pandemin, ställdes så gott som samtliga ägardialoger in under våren 2020. Syftet var att frigöra tid för arbete med covid-19 relaterade frågor, och att inte belasta dotterbolagen med frågor som ansågs kunna anstå. Vd för LISAB har under hela pandemin deltagit på akutsjukhusens styrelsemöten och haft en tät dialog med bolagens ledningar. På styrelsemöten i LISAB har vd informerat om situationen i verksamheten. Under hösten 2020 har ägardialogerna återupptagits igen.

Ägardialoger för 2020 har genomförts med åtta av de tio[4] dotterbolagen och minnesanteckningar har förts vid samtliga möten. Ägardialogerna har publicerats på regionens webbplats har dokumenterats som anmälningsärenden i LISAB:s dagordning där det framgår tidpunkt och bolag. Protokollen bör dock kunna utvecklas så att det tydligare framgår LISAB:s förslag på åtgärd/ till dotterbolaget samt om ägardialogen föranlett någon åtgärd från LISAB:s styrelse.

Granskning visar också fortsatt att det inte är tydligt vilken roll LISAB har när det gäller strategisk samordning av dotterbolagen. Produktionssamordningen ligger sedan 2019 utanför LISAB på produktionsutskottet och produktionsdirektören.

Granskning i regionstyrelsens årsrapport för 2020 visar att t.ex. Danderyds sjukhus AB och Folktandvården AB i protokoll efterfrågat ställningstagande från ägaren under pandemin utan att få besked. Någon information om detta återfinns inte i protokoll eller dokumentationen från ägardialogerna. Revisionen menar att det är viktigt att uppdragen följs upp och att resultatet av återrapporteringen dokumenteras som ett led i ägardialogen.

Bedömning
Ägardialoger har under året genomförts med åtta av tio dotterbolag och dokumentationen har publicerats efter mötet. Rekommendationen att stärka dokumentationen av ägardialogerna är därmed åtgärdad. Revisionen bedömer dock fortsatt att ytterligare åtgärder bör vidtas för att säkerställa att LISAB tar ett aktivt ansvar i styrning och uppföljning av regionens bolag. Det gäller bland annat ansvaret att utveckla ägardirektiven med mål och strategisk inriktning för respektive bolag och att förtydliga ägarrepresentantens uppdrag och roll. Det finns även förbättringspotential när det gäller utförlig information i styrelseprotokollen när det gäller ägardialogerna.

3.3 Riskanalys och intern kontrollplan 2020
I den verksamhetsplan för 2020, som styrelsen fastställde 2019-12-11, ingår en intern kontrollplan för året. Den interna kontrollplanen innehåller ett riskområde; stärkt ägarstyrning i LISAB över koncernbolagen. En

[4] Utom AB SLL Internfinans och Stockholm Care AB

utvärdering av effekten ska utföras och följas upp mot de dialog som genomförs och ägardialogerna ska dokumenteras. I styrelseprotokollen saknas information om vad som avhandlats och beslutats på ägardialogerna.

Den interna kontrollplanen har följts upp i samband med styrelsens delrapportering och i verksamhetsberättelse i enlighet med regionens policy för intern kontroll.

3.4 Granskningar utan väsentliga iakttagelser

Auktoriserad revisor har utan väsentliga iakttagelser granskat att LISAB har processbeskrivning för bolagets bokslutsprocess. I övrigt har uppföljning av bokslutsprocessen kontrollerats i dotterbolagen.

3.5 Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer

I tidigare revisionsrapporter har framförts ett antal rekommendationer av den interna styrningen och kontrollen. I bilaga 2 framgår hur rekommendationerna har hanterats.

4 Räkenskaper

I detta avsnitt görs en bedömning av om styrelsens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 1.

Granskningen av räkenskaperna har genomförts av den auktoriserade revisorn.

4.1 Koncernföretagen i Landstingshuset i Stockholm AB

Koncernen består av tio helägda aktiva dotterbolag och ett vilande bolag, Huddinge Universitetssjukhus AB. Vidare finns ett antal vilande dotterdotterbolag och ett intressebolag, BB Stockholm AB, samägt av Region Stockholm, (49 procent) via Danderyds sjukhus AB och Praktikertjänst AB (51 procent).

Nedan följer koncernens helägda aktiva dotterbolag:

- Södersjukhuset AB
- Danderyds Sjukhus AB
- Södertälje Sjukhus AB
- S:t Eriks Ögonsjukhus AB
- Folktandvården Stockholms län AB
- Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
- Stockholm Care AB
- MediCarrier AB
- Locum AB (med dotterbolaget Terreno)
- AB Stockholm Läns Landstings Internfinans

Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättat enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

4.2 Auktoriserade revisorns bedömning

Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna bedöms av den auktoriserade revisorn vara rättvisande.

5 Styrelsens yttrande över delrapport 2020

Styrelsen har 2020-12-10 lämnat yttrande över delrapporten för 2020. Styrelsen har i yttrandet kommenterat revisionens synpunkter utan avvikande mening.

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på www.sll.se. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till regionrevisorerna.rev@sll.se.

Region Stockholm

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se
Hemsida: www.sll.se
Org.nr: 232100-0016

Region Stockholm

Bilaga 1

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – ÅR 2020

Landstingshuset i Stockholm AB

Ägarstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29889 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1228	Styrelsen bör förstärka dokumentationen av de ägardialoger som sker vid styrelsemöten.		**ÅR 2020** Då ägardialoger för samtliga dotterbolag har genomförts per bokslutsdagen och minnesanteckningar förts vid samtliga möten och ägardialoger med tillhörande minnesanteckningar har nu varit igång under två år bedöms rekommendationen vara avklarad.
29891 **Från rapport** 5/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1359	Styrelsen bör ta ett aktivt ansvar i styrning och uppföljning av dotterbolagen.		**ÅR 2020** Rekommendationen avseende tydligare mål och strategisk inriktning för respektive bolag i ägardirektiven bedöms som avklarad. Ett förtydligande avseende detta skedde i Region Stockholms budgetdokument för 2020 och görs även fortsättningsvis i budgetdokumentet för 2021.

BEDÖMNINGSMÅL OCH BEDÖMNINGS-KRITERIER 2020

Intern styrning och kontroll

Nämnden/styrelsen ansvarar för att det finns en intern styrning och kontroll som med rimlig grad av säkerhet leder till måluppfyllelse, effektiv verksamhet och regelefterlevnad. Nämnden/styrelsen har säkerställt systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har fastställt en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.

2. Nämnden/styrelsen har i budget/verksamhetsplan fastställt ekonomiska och verksamhetsmässiga mål i linje med fullmäktiges mål och övriga uppdrag. Målen är mätbara/uppföljningsbara.

3. Nämnden/styrelsen har riktlinjer och rutiner för väsentliga områden för att säkerställa att verksamhetens uppdrag och mål uppnås samt att lagar, föreskrifter m.m. följs.

4. Nämnden/styrelsen har genomfört en riskanalys som identifierar, värderar och prioriterar väsentliga risker. Nämnden/ styrelsen har i en plan för intern kontroll, i enlighet med regionens fastställda regelverk, fastställt vilka åtgärder/ kontroller som ska hantera prioriterade risker.

5. Nämnden/styrelsen följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.

6. Nämnden/styrelsen har ett informations- och kommunikationssystem som stödjer styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.

7. Nämndens/styrelsens rapportering ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.

8. Nämnden/styrelsen har säkerställt en tillräcklig beredning av ärenden.

9. Nämnd/styrelse har fattat beslut med stöd i reglemente, delegation eller i uppdrag från fullmäktige.

Bedömningskriterier

För 2020 sker ingen bedömning enligt nedanstående tregradiga skala p.g.a. Coronapandemins påverkan på regionen.

Tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillräcklig
Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Bristerna är uppenbara och försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll. Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Räkenskaper

Nämndens/styrelsens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning och kan ligga till grund för styrning, ledning, uppföljning och kontroll av den verksamhet som bedrivs.

Bedömningsmål:

1. Nämndens/styrelsens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt landstingets regler och anvisningar.

2. Nämndens/styrelsens delårsrapport och årsbokslut/årsredovisning ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Bedömningskriterier:

Rättvisande
Räkenskaperna uppfyller i allt väsentligt bedömningsmålen. Avvikelser kan förekomma. Eventuella värderings-, klassificerings- och/eller upplysningsfel är inte av sådan karaktär att de väsentligen påverkar bilden av nämndens/styrelsens resultat och ställning.

Inte rättvisande
Räkenskaperna innehåller väsentliga avvikelser eller allvarliga brister i förhållande till bedömningsmålen och ger inte en rättvisande bild av resultat och ställning.
Kommentar: Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Region Stockholm

Landstingshuset i Stockholm AB

SKRIVELSE
2020-11-27

LISAB 2020-0020

Styrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB

Ärendebeskrivning
Regionrevisorerna har överlämnat delrapport 2020 till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, för yttrande.

Beslutsunderlag
Verkställande direktörens skrivelse
Regionrevisorernas delrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB

Förslag till beslut
Styrelsen beslutar följande.

> Verkställande direktörens skrivelse utgör styrelsens yttrande över regionrevisorernas delrapport 2020 för Landstingshuset i Stockholm AB.

Verkställande direktörens förslag och motivering
Sammanfattning
Granskningen av räkenskaperna har genomförts av auktoriserad revisor i LISAB. I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att styrelsens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen, bokföringsnämndens allmänna råd och god redovisningssed.

Regionrevisorerna har i delrapport 2020 lämnat fyra rekommendationer, som samtliga härrör från tidigare granskningsrapporter. Regionrevisorerna bedömer att två av rekommendationerna har åtgärdats och två återstår att hantera.

Verkställande direktörens bedömning är att regionrevisorernas kvarstående rekommendationer hanteras i och med att ägardialoger med dotterbolagen återupptagits.

Bakgrund
Regionrevisorerna har överlämnat delrapport 2020 till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB för yttrande.

Granskningen av räkenskaperna har genomförts av auktoriserad revisor i LISAB. I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att styrelsens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen, bokföringsnämndens allmänna råd och god redovisningssed.

Regionrevisorerna bedömer att LISAB:s prognos för det ekonomiska resultatet är rimlig utifrån dagens förutsättningar. Men prognosen är svårbedömd då det finns osäkerheter kopplade till covid-19-pandemins effekter och när verksamheterna kan återgå till normalläge.

I LISAB:s delårsrapport framkommer inget som innebär risk för att verksamheten inte kommer att kunna genomföras enligt fullmäktiges uppdrag och mål under året. I enlighet med regionledningskontorets anvisningar lämnar LISAB inga prognoser för fullmäktiges mål för verksamheten. Regionrevisorerna lämnar därför ingen bedömning av det verksamhetsmässiga resultatet.

I regionrevisorernas delrapport 2020 görs en sammanställning av lämnade rekommendationer. Regionrevisorerna har lämnat fyra rekommendationer, som samtliga härrör från tidigare granskningsrapporter. Regionrevisorerna bedömer att två av rekommendationerna har åtgärdats och att två återstår att hantera.

De två rekommendationen som har åtgärdats under 2020, avser att *styrelsen bör säkerställa att den interna kontrollplanen följs upp enligt fullmäktiges policy för intern kontroll,* samt *styrelsen bör tydliggöra ägarrepresentanternas uppdrag och roll samt ange hur uppdraget ska återrapporteras*.

Överväganden
I regionrevisorernas delrapport 2020 återstår två rekommendationer att hantera:

- Styrelsen bör förstärka dokumentationen av de ägardialoger som sker vid styrelsemötena.

Regionrevisorerna kommenterar att rekommendationen var åtgärdad i årsrapporten 2019, då ägardialog hållits med samtliga dotterbolag och minnesanteckningar förts vid dessa tillfällen. Vid tiden för delårsgranskningen 2020 har inga ägardialoger genomförts under innevarande år och regionrevisorerna har ändrat status till delvis åtgärdat.

- Styrelsen bör ta ett aktivt ansvar i styrning och uppföljning av dotterbolagen.

Regionrevisorerna kommenterar att det saknas löpande kontakt mellan moderbolaget och dotterbolagen under året.

Kommentar:
För att säkerställa att alla Region Stockholms medarbetare inom såväl vårdverksamhet som på tjänstemannasidan haft förutsättning att kunna bidra snabbt när behov uppstod under pandemin, ställdes så gott som samtliga ägardialoger in under våren 2020. Syftet var att frigöra tid för arbete med covid-19 relaterade frågor, samt att inte belasta dotterbolagen med saker som ansågs kunna anstå. Verkställande direktören har under hela pandemin deltagit på akutsjukhusens styrelsemöten och haft en tät dialog med bolagens ledningar. På styrelsemöten i LISAB har verkställande direktören informerat om situationen i verksamheten. Under hösten 2020 har ägardialoger återupptagits igen.

Verkställande direktörens bedömning är att regionrevisorernas två kvarstående rekommendationer hanteras i och med att ägardialoger med dotterbolagen återupptagits.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Verkställande direktör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

SKRIVELSE
2020-11-27

LISAB 2020-0020

Beslutsexpediering:
Akt
Regionrevisorerna

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-11-27

Regionrevisorerna

2020-11-05

Diarienummer
RK 2020-0008

Landstingshuset i Stockholm AB

Delrapport 2020
Landstingshuset i Stockholm AB

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade 2020-11-05 att överlämna rapporten till styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB för kännedom med möjlighet till yttrande senast 2021-02-12.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Kenneth Strömberg
Ordförande

Christina Holmqvist
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Delrapport 2020
Landstingshuset i Stockholm AB

I denna rapport ges en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inkl. en översiktlig granskning av styrelsens delårsrapport. Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömning utifrån årets granskning i mars/april 2021.

Den pågående pandemin har påverkat både verksamhet och ekonomi för koncernen hittills under året och innebär även en osäkerhet för resterande del av 2020.

1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat - prognos per 2020-08-31

Moderbolaget Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) prognostiserar årets resultat till -18 mnkr, vilket överensstämmer med fullmäktiges resultatkrav. Styrelsen för LISAB bedömer att resultatprognosen är rimlig trots ett negativt resultat per 31 augusti 2020. Detta eftersom dotterbolagen i LISAB-koncernen räknar med att få statsbidrag för att täcka merkostnader för covid-19. Styrelsen bedömer i delårsrapporten även att nedskrivningarna troligen inte kommer bli så stora i årsbokslutet efter utjämning av eventuella förluster genom koncernbidrag.

För helåret finns det i koncernen fem dotterbolag[1] som redovisar negativa prognoser för helåret. LISAB-koncernen i sin helhet prognostiserar årets resultat till -466 mnkr, vilket är 612 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav. Merkostnaderna i koncernen med anledning av coronapandemin t.o.m. augusti uppgick till 463 mnkr och intäkterna minskade med 263 mnkr.

Södersjukhuset AB prognostiserar årets resultat till -288 mnkr, vilket är 297 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav på 9 mnkr. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 5,2 procent av omsättningen. Den prognosticerade avvikelsen utgörs bland annat av lägre sålda primärtjänster på -113 mnkr främst beroende på coronapandemin. I budgeten fanns ett åtgärdsprogram på 300 mnkr för att nå en ekonomi i balans 2020. På grund av coronapandemin har styrelsen bestämt att senarelägga vissa väsentliga delar av åtgärdsprogrammet.

Danderyds sjukhus AB prognostiserar årets resultat till -137 mnkr, vilket är 145 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav på 8 mnkr. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 3 procent av omsättningen. Den prognostiserade avvikelsen beror på effekten av merkostnader och förlorade intäkter kopplat till coronapandemin (255,2 mnkr). Bolagets omställning till att vårda covid-19 patienter har gjort att tidigare beslutat åtgärdsprogram på

[1] Fullmäktige beslutade den 23 juni att för regionstyrelsen och vissa nämnder och bolag, däribland dessa dotterbolag, undanta merkostnader och minskade intäkter avseende covid-19 vid bedömningen av om de uppnått sina budgeterade resultatkrav.

300 mnkr har omprioriterats under perioden mars-augusti. Bolaget har upprättat kostnadseffektiviseringar och intäktshöjande åtgärder per verksamhetsområde. Per delårsbokslutet 2020-08 har effektiviseringsåtgärder uppgående till 28,2 mnkr genomförts.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB prognostiserar årets resultat till -26 mnkr, vilket är 29 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav på 3 mnkr. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 4,3 procent av omsättningen och beror främst på lägre intäkter för helåret på grund av coronapandemin (-43,6 mnkr).

Södertälje sjukhus AB prognostiserar årets resultat till -9 mnkr, vilket är i 11 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav på 2 mnkr. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 0,7 procent av omsättningen. Den prognostiserade avvikelsen beror främst på merkostnader relaterat till coronapandemin (72 mnkr). Styrelsen har tagit fram ett åtgärdsprogram för att nå ekonomi i balans under 2020. I styrelsens delårsrapport framgår att effekten av sjukhusets åtgärdsprogram för en ekonomi i balans inte kommer att uppnå full budgeterad effekt med anledning av pandemin.

Stockholm Care AB prognostiserar årets resultat till -0,5 mnkr, vilket är 1,5 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav på 1 mnkr. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 2,9 procent av omsättningen. Uteblivna intäkter på grund av coronapandemin uppgår till 25,5 mnkr.

Revisionen bedömer att LISAB:s prognos för det ekonomiska resultatet är rimlig utifrån dagens förutsättningar. Men prognosen är svårbedömd då det finns osäkerheter kopplade till coronapandemins effekter och när verksamheterna kan återgå till normalläge.

I LISAB:s delårsrapport framkommer inget som innebär risk för att verksamheten inte kommer att kunna genomföras enligt fullmäktiges uppdrag och mål under året. I enlighet med regionledningskontorets anvisningar lämnar LISAB inga prognoser för fullmäktiges mål för verksamheten. Revisionen lämnar därför ingen bedömning av det verksamhetsmässigt resultat.

2 Intern styrning och kontroll

Granskningen av den interna styrningen och kontrollen har genomförts av revisionskontoret och auktoriserad revisor.

2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning

LISAB har till uppgift att äga och förvalta aktier i bolag inom Region Stockholm. Enligt de specifika direktiven ansvarar LISAB också för att dotterbolagens bolagsordningar och ägardirektiv följs. Ledamöterna i LISAB:s styrelse är även förtroendevalda i det av regionstyrelsen inrättade produktionsutskottet.

Bolaget styrs av bolagsordning, ägardirektiv, VD-instruktion samt arbetsordning för styrelsen. Styrelsen har per 2020-02-13 beslutat om attestanter och utanordnare för Landstingshuset i Stockholm AB. Styrelsen har per 2019-06-04 beslutat om arbetsordning för styrelse samt instruktion för arbetsfördelning mellan styrelse och VD. Under perioden januari till och med september har styrelsen hållit fyra styrelsemöten och ytterligare tre möten är planerade för året

På grund av det rådande läget till följd av coronapandemin har styrelsen beslutat att föreslå regionstyrelsen att föreslå regionfullmäktige att besluta om en kapitaltäckningsgaranti till LISAB på maximalt en miljard kronor under 2020.[2] Dotterbolagen i LISAB som är verksamma inom sjukvårdsområdena har, liksom moderföretaget, att efterleva aktiebolagslagens regler om skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning vid kapitalbrist. Syftet med beslutet är att moderbolaget samt de aktuella dotterbolagen ekonomiska situation i förhållande till dessa krav stärks upp så att sådan skyldighet inte inträffar.

Inga dokumenterade ägardialoger eller annan kommunikation har förekommit mellan styrelsen för LISAB och dotterbolagen under perioden januari till september 2020. Detta förklaras med att huvudfokus för dotterbolagen har varit att vårda patienter som varit sjuka i Covid-19. Styrelsen har också beslutat att avvakta med övrig utvärdering av styrelsearbetet till ett senare tillfälle då ett möte kan hållas fysiskt. Revisionen konstaterar därför att styrelsen bedömt att de under pandemin inte kunnat uppfylla ägardirektivets krav att genomföra ägardialoger med dotterbolagen.

Uppföljning av rekommendationer framgår av bilaga 1.

3 Räkenskaper

Granskningen av räkenskaperna har genomförts av auktoriserad revisor i LISAB och dess dotterbolag per 2020-08-31.

3.1 Delårsrapport 2020-08-31

Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att styrelsens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen, bokföringsnämndens allmänna råd och god redovisningssed.

[2] RS 2020-0338

4 Yttrande över Årsrapport 2019

Bolagets styrelse har 2020-06-04 lämnat yttrande över revisionens årsrapport för 2019. Styrelsen har inte i sitt yttrande framhållit synpunkter som avviker från revisionens synpunkter i rapporten.